

Open brief aan de informateur

UAC 28/5/21

Geachte mevrouw Hamer,

U heeft gekozen voor een vernieuwende wijze van informeren, die mij zeer aanspreekt. U luistert niet alleen naar de bekende gesprekspartners, maar u sprak ook met jongeren en vertegenwoordigers uit de kunst- en cultuursector. Ik hoop dat u mij niet kwalijk neemt, dat ik mij hierdoor aangemoedigd voelde tot het schrijven van deze brief! In de recente campagnetijd voor de verkiezingen is veel gesproken over de bestrijding van het Coronavirus en het gewenste economische herstelplan. Alle partijen hadden daar hun gedachten over. Andere hoofdpunten waren de zorg in algemene zin, het klimaat, Europa en immigratie.

In de debatten en politieke talk-shows miste ik echter een onderwerp dat mijns inziens meer aandacht behoeft. Een onderwerp dat wel veel in het nieuws is, maar waarvoor Nederlandse politici weinig aandacht schijnen te hebben. Dat onderwerp is "de digitalisering van onze samenleving". Een verschijnsel dat ooit begonnen is met het automatiseren van processen en vaak leidde tot handiger werken. Inmiddels is het fenomeen zo veelomvattend dat er wordt gesproken van een digitale revolutie die volgens velen "op ons af komt". In verkiezingsprogramma's werd het zijdelings gemeld. In algemene bewoordingen is aangegeven dat er dreigingen zijn en dat er iets aan moet gebeuren. Veel concreter werd het echter niet.

Naast de voordelen worden nu ook de negatieve kanten van digitalisering zichtbaar. Media melden dat Nederland kwetsbaar is voor cyber-aanvallen. Het betalingsverkeer, het stroomnet, de watervoorziening en andere vitale bedrijven zouden niet goed zijn beveiligd. Criminelen maken verder gebruik van het darkweb voor handel en communicatie. Identiteitsfraude en phishing zijn aan de orde van de dag en kosten veel geld en persoonlijke stress. Doordat banken hebben plaatsgemaakt voor pinautomaten, worden woonwijken regelmatig opgeschrikt door plofkraken. Data bestanden worden gehackt, en computers versleuteld met ransomware. Er moet betaald worden, in vaak ook weer digitale valuta zoals bitcoins, om weer in het systeem te kunnen. Onlangs kreeg een deel van het notariaat te maken met een computerhack. Ongeveer 100 kantoren kwamen in grote problemen. Ziekenhuizen, scholen en andere instellingen werden ook al getroffen door hacks. Processen rond verkiezingen kunnen worden verstoord door buitenlandse mogendheden. Bedrijfsgeheimen worden gestolen. Naar schatting 1 miljoen mensen kunnen niet goed omgaan met de computer, waarvan zij dagelijks nadelen ervaren. Sentorenorganisatie KBO-PCOB meldde eerder al dat veel 65-plussers problemen hebben met de digitalisering van het bankverkeer.

Daarnaast wordt steeds meer duidelijk dat ook digitalisering zijn grenzen kent wat haalbaarheid en efficiëntie betreft. Ict-projecten bij de overheid mislukten op grote schaal. Een project bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit werd in 2019 gestopt. Na een investering van 65 miljoen euro bleek er maar weinig te werken. Er waren ook grote problemen met een ict-verbouwing bij het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen. Verder waren er de fiasco's bij de belastingdienst, defensie, het BRP, de rechtspraak (mogelijk een verliespost van 200 miljoen euro) en het UWV. Onlangs vernamen wij dat het Nationaal Cybersecurity Center van het Ministerie van Justitie en Veiligheid alarm sloeg na een Chinese hack van Microsoft Exchange. Het lek zou de hackers volledige toegang geven tot en controle over alle mail en gebruikersdata op de gehackte Exchange-servers. Daarnaast verscheen in dezelfde week een bericht over de mogelijkheid van een drinkwaterkort in Noord-Holland door het gebruik van koelwater door nieuwe datacenters, dat ook nog eens vervuild wordt geloosd. Digitalisering heeft dus belangrijke schaduwkanten.

Het is nu hoog tijd om ons af te vragen hoe ver we willen gaan met het vervangen van mensen door computers. Willen we ooit pratende robots die de eenzaamheid van ouderen moeten wegnemen? Moet het mogelijk worden om een bv digitaal op te richten, terwijl er al zoveel misbruik met vennootschappen plaats vindt? Auto's op de weg zonder menselijke bestuurder?

Wat is nog veilig en wat is nog leefbaar? En vooral ook: wat is de visie van mijn overheid?

Mevrouw Hamer, u heeft als opdracht onder andere om te inventariseren welke andere grote thema's, naast een nationaal herstelplan, prioriteit moeten krijgen.

Naar mijn mening hoort digitalisering daar als zelfstandig thema zonder meer bij. En dus niet slechts als onderdeel van een herstelplan. De omvang van de geschetste risico's en belangen liegt er immers niet om. Ik hoorde laatst iemand pleiten voor een ministerie van toerisme. Prima idee! Een ministerie van digitalisering ware ook te overwegen.

Met vriendelijke groet,

mr. J.J. Campagne van Zetten,
Notaris te Oosterbeek
campagnevanzetten@acosti-notaris.nl

Acosti